

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Orator Christianvs Caroli Regii E Societate Iesv

Reggio, Carlo

Romæ, 1612

Omnis vana ostentatio fugienda. cap. 6.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68672)

præcipites. Caterum communis regula tenenda plurimum est ijs præsertim, qui magis ingenio, quam Iudicio præditi sunt. Estq; hæc doctrina tutior secundum quam rectè exponitur illud Psalmi verbum: Vanum est vobis ante lucem surgere, surgite postquam sederitis. Illi certè ante lucem surgunt, qui inutiliter verbum proferunt, quod qualiter profecti debeat nulla meditatione didicere, vnde consilium datur, surgite postquam sederitis scilicet, vt per quietem meditando verbum colligant, quod per laborem locutionis non in vanum, sed in audientium lucrum spargant Greg. sic ait, *Quiclib. 3. expo. in 1. Reg.* quid in subditorum profectu doctor exhibet, aut de exemplo electorum accipit, aut magisterio sacri eloquij, aut reuelatione interna, ac secretæ Contemplationis, nam si contemplationis reuelatione caruerit in ordine prædicationis, vitæ perfectus non erit] Huc facit exemplum Christi, qui per noctem in oratione vigilabat, & interdium concionabatur.

Omnis Ostentatio vana fugienda. Cap. VI.

Inter dicendum maximè abhorrere debet sacer orator ab omni verbo gestuq; vel dicendi modo quo significetur nimium sibi placere in eo quod dicit, tanquam gloriam suam quærat non Christi. Mirum quantum ea ostentatio de persona Concionatoris deq; Verbi diuini dignitate, atque adeo de fructu Concionum detrahit, facit hoc contra quosdam elatos prædicatores, qui magnificent verbis Philacteria, quod Greg. Nazianz. notauit; Non is (inquit) qui sapit verbis mihi sapiens erit, neque qui linguam habet volubilem, animum vero ineruditum sepulchrorum instar, quæ extrinsecus sunt ornata & speciosa intus autem mortuorum cadauera, & multum recondunt fetorem, sed ille, qui pauca de virtute loquitur, multa verò ostendit operibus, fidemq; sermonis per vitæ roborat actionem, si quidem longe mihi præstabilior est forma pulchritudo, quæ conspici potest, quam quæ sermonis pingitur industria, & sapientia, quæ non tantum sermonibus splendet, sed quæ operibus collucet, intellectus enim bonus facientibus eam, & non prædicantibus eam, ait diuinus Propheta.]

Solent aliqui sententiam aliquam adeò magnificè vendicare, vt nihil eiusmodi antea se audiuisse dicant, & magna quadam, & singularia se dicturos polliceri, nec rarò parturiunt montes

In orat. de plaga græ. initio.

In Prædicatores, qui suam nimis magnificè veditat.

montes, & nascitur ridiculus mus. Quicquid igitur iactantiam sonat, & sui existimationem, a Concione rescandum est. Audi Chriſt. Non vos oportet hominum male dicta timere, sed potius ne simulatores esse videamini, tunc enim infatuati eritis & conculcati.] Nihil perinde animos Auditorum offendit, vt cum quis eximia de se pradicat. Audi Gregorium, ita inquit, pradicare arrogantes omnes solent, cum quodam enim fastu proferunt hoc quod singulariter se intellexisse credunt, vnde sic, vt eorum pradicatio concors sibi manere non possit, quoniam quod rectum loquentes seminant, peruerse tumentes impugnant.] Verum quid mirum est sanctos viros humilitatis magistros ita loqui, omnium eadem est etiam Ethnicorum sententia, quorum de numero Quintil. fugiendam docet esse ostentationem, quod ea audientibus afferat non fastidium modo, sed odium. Inuidet humiliores, ridet superiores, improbant boni.

Ceterum Christianus Orator non solum in suggestu, sed vbiq; omnem elationis, & vanitatis significationem declinabit, in incestu in vestitu, seu nimis delicato, seu artificiosè composito, qui præsertim grauitatem non simplicem, & Apostolicam, sed affectatam, ac sæcularem in rebus, quæ singulare quid coniunctum habent præter ceteros; vnde apparet non esse contentum victu, vitæque cõmuni. In contentionibus, & reprehensionibus nimis, in contèptu aliorum inferioris conditionis; hæc & alia vbiq; vitanda sunt: illa propriè in suggestu. Nimis delicata, curiosiusq; crispata vestimenta, aut superpellicea, salutationes Concionis, aut Procerum putidæ, diuturnaq; illa dicendi in initio, manibus suggestu præhensio, oculorum in totam coronam circumactio, seu mora, aptando pileo, superpelliceo, manicis, & id genus. Inter concionandum olet iactantiam deambulare per pulpitu cum quadam artificiosa grauitate, adhibere omnes gestus ex arte, vt appareat cura in ea re posita, nunc alteram manum vel brachium a tergo reponere, vel ambabus manibus ad latera vtrinq; in amphora modum deductis deambulare; dilatant non nulli eleganter, & de industria tunicam, seu partem superpellicei, vel ad cubitum vsque colligunt, vel sub alterum brachium belle proiciunt. In verbis est maius periculum, vt si loquatur de sua familia, de honoribus sibi alicubi exhibitis, de Concionibus a se in plerisq; locis Italia vel alterius Provincia habitis, de ijs magnificè loquendo, de officijs quæ gessit, de

Ho. 15. in Matth.

Mor. l. 24. c. 8. initio.

Lib. 11. c. 1

Fugienda omnis elationis significatio etiam extra pulpitu.

Signa elationis in suggestu.

In verbis signa elationis

de diuersis mundi partibus à se peragratis, de multis annis in hoc munere insumptis. Item indicia sunt superbiæ, nimium sibi plaudere, & placere in his quæ dicuntur, aliquid (vt dicitur) inflatis buccis amplificando, vt quidam, scio hic adesse, (aiebat) prædicatores, qui me audiunt; notent hoc dictum, vt suo tempore etiam cum sua gloria vtantur, & qui scribunt, notent diligenter non solum quæ dicuntur, sed modum quo à me dicuntur, quia hoc plurimum refert. Deterius etiam est quando suas Conciones aliorum Prædicatorum concionibus præferunt, pessimum, cum in eos inuehantur, significant; plus posse in suis concionibus Auditores, quam in alijs addiscere. Ostentationis est ne dicam stultitiæ, agere Medicum, Astrologum, Cabalistam, Alchimiſtam. Cum nescio quis Christum in Ascensione pertransisse singula signa Zodiaci significare vellet, in enumeratione eorum adeo est perturbatus, vt visus sit Auditoribus exisse de linea egyptica non sine motu trepidationis suæ, & cum Auditorum tum risu, tum commiseratione. Idem est cum repletur concio subtilitatibus Philosophicis, aut Theologicis, quia viri cordati intelligunt ea non nisi ad ostentationem esse, cum à populo non percipiuntur. Item cum sæpe citant locos ex lingua Græca vel Hebræa, vel Chaldæa, vel cum nimij sunt in epithetis Antithetis, gradationibus. Præterea caueat modestus Orator, ne significet se quasi diuinum, & futurorum coniectorem, ac si spiritum prophetiæ, vel visiones haberet, aut ecclæs pateretur. Hæc ne obliquè quidem attingat, vt solet à nonnullis temerè fieri, non habeo, inquiunt, spiritum Prophetiæ, tamen illud moneo, & cætera huiusmodi, quæ exempli gratia tantum dicta sint, infinita enim sunt errandi viæ, cum virtus ex integra causa, vitium ex singulari defectu nascatur. Ex quibus omnibus intelligat Ecclesiastes, optimum esse confilium & optimam regulam, vt de se nulla ratione loquatur, sic enim censeo, de se ipso coram multitudine loqui, nec ineptiarum aliquid admiscere, rem factu difficillimam esse. Quod si inter priuatos sermones laus in ore proprio sordescit, certè se ipsum aliquo modo iactare ex edito loco coram multitudine est hominis publicè parasitantis, & gloriam inanem tuba ancupantis. Legere poterit cui placebit Plutarchi opusculum, vbi hæc inter alia inueniet, neminem esse, qui non putet rem esse valde illiberalem, ac moleſtam de se ipso aliquem ita loqui, vt sibi dignitatem, ac laudem vendicat, eorumq; ora-

Nemo faciat se quasi diuinum.

Numquã, aut rarissimè de se loquatur.

De sui laude tom. 2.

orationem esse iniuriam, & grauem, quam omnes auersamur, & dimitti ab eis, & respirare properamus. Addit plerasque huius vicij deformitates. Prima est, quod impudentes eos iudicamus, cū pudere oporteret eos potius si ab alijs laudarentur. Secundo, iniustos esse qui sibi id tribuant, quod non à se, verum ab alijs tribui debuit. Tertio, qui seipsum laudat, Auditores in angustias conijcit, vt nec tacere, nec loqui audeant; explicat item & enumerat diuersas occasiones, quas ad se laudandum, amor sui immoderatus arripit, quales esse solent cum res nostras feliciter gestas narramus, cum negotium aliquod transegimus, cum aliorum in nos beneuolentiam, & beneficia recensemus, cum alios vel arguimus, vel laudamus, in his valde est facile in nostras laudes excurrere. Itaq. si ab alijs laudemur, dicebat Demosthenes apud Quintilianum, erubescere nos decet, nos verò impudentiæ arguamur, si nostra laudemus.] Caterum cum iactantia ita fugienda sit, non tamen probarim, vt seipsum Concionator frequenter accuset demissionis gratia, nam aut iudicat non credituros eos qui audiunt, & tunc videtur ambire virtutem humilitatis, aut putat credituros, & tunc haud satis prudenter, necessariam suo ministerio estimationem, & auctoritatem, eleuat, sed profectò in sui vituperatione sæpè potest inesse affectata quædam humilitas, quæ res magnam habet superbiæ significationem, & optimè admonemur etiam vulgari sententia, Nec te collaudes, nec te culpaueris ipse. Itaque concludamus caput cum Aristotelis sententia, quam Valer. Maxim. citat in hæc verba, de semetipso in neutram partem loquendum esse prædicabat Aristot. quoniam laudare se vani, vituperare stulti esset.]

Iactantia, q̄
magnum vici-
um in con-
cione.

Lib. 11. c.
1.

Lib. 1. c. 2.

Patientia & Mansuetudo. Cap. VII.

Sed quemadmodum molestum est Concionantem de se, suisq. rebus cum laude loquentem tolerare, ita si indignantem, & querulum experiuntur, indignatione etiam ipsi in eum commouentur Auditores. Egregia est illa animaduersione Gregorij, qua vult Concionatorem esse alterum Helliam, cui dici possit: Currus Israel, & auriga eius. Doctor ait, qui mores populi & per patientiam susinet, & sacri eloquij verbis docet, & currus dicitur, & auriga. Currus, quia tolerando portat; auriga, quia exhortando agit; currus, quia

Lib. 2. in
Ezech. ho.
21.